

**พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการกำหนดนโยบาย
สาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย**

BUDDHIST INTEGRATION TO PROMOTE POLITICAL PARTICIPATION OF THE PEOPLE IN THE
PUBLIC POLICY DETERMINATION OF THE EXECUTIVES OF WIANG KA LONG SUB-DISTRICT
MUNICIPALITY WIANG PA PAO DISTRICT, CHIANG RAI PROVINCE

พระครูปลัดณัฐพงษ์ ฐิตวุฒตสิริ (คำซ้อน), พระครูธรรมธรรณูเที่ยง พุทฺธสาวโก และ สหัทธยา วิเศษ
Phrakhrupalad Nattapong Thitawutthasiri (Khamson)

Phrakhruthammathon Bunthiang Puddhasavako and Sahathaya Wiset

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

Master of Political Science Program, Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
Phayao Campus

Corresponding author, e-mail: 6710204003@mcu.ac.th, Tel. 0861914976

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง (2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง และ (3) นำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ตามหลักอภิธานิยธรรม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน โดยคำนวณจากสูตรของทาโรยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม ใช้สถิติพรรณนา และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสรุปแบบอุปนัยและการตีความ ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ด้านการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เป็นลำดับแรกและด้านการประเมินผลนโยบายสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ

2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 5 ตัวแปร

3) การนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ประชาชนเวียงกาหลงมีศักยภาพในการร่วมกระบวนการนโยบาย แต่ระบบการมีส่วนร่วมยังจำกัดบทบาท โดยเฉพาะช่วงออกแบบและตัดสินใจ หลักอภิธานิยธรรม 7 จึงเป็นกรอบจริยธรรมที่ช่วยยกระดับความเสมอภาค โปร่งใส และเหตุผล เปิดพื้นที่ให้ทุกกลุ่มมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง นำไปสู่ระบบนโยบายสาธารณะเชิงกลไกมาตรที่เสริมพลังประชาชนและทำให้ประชาธิปไตยท้องถิ่นเข้มแข็งยั่งยืน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง, นโยบายสาธารณะ, พุทธบูรณาการ

Abstract

This research article aims to: (1) Study the level of political participation of citizens in determining public policy of the administrators of Wiang Kalong Subdistrict Municipality, (2) Compare the level of political participation in determining public policy of the administrators of Wiang Kalong Subdistrict Municipality and (3) Present Buddhist integration to promote political participation of citizens in determining public policy according to the principle of Aparihaniyadhamma. This research employs a mixed-methods approach, combining quantitative research with a sample population of 380 people, calculated using Taro Yamane's formula, using questionnaires and descriptive statistics, and qualitative research with 10 key informants, using interviews. Data was analyzed using inductive reasoning and interpretation. The research findings indicate that

1) The analysis of the overall level of public political participation in the formulation of public policies by administrators showed a high level ($\bar{x} = 3.73$) When categorized by item, the aspect of decision-making in public policy formulation was at the highest level ($\bar{x} = 3.77$) followed by the aspect of evaluating public policies, which was at the lowest level ($\bar{x} = 3.67$)

2) Comparison of political participation of citizens was not significantly different among sample groups with different genders, ages, education levels, occupations, and incomes. Therefore, all five hypotheses were rejected.

3) The presentation of Buddhist integration to promote public political participation revealed that the people of Wiang Kalong have the potential to participate in the policy process, but the system of participation is still limited, especially during the design and decision-making phases. The Seven Principles of Non-Decline (Aparihaniyadhamma 7) serve as an ethical framework that helps to enhance equality, transparency, and rationality, opening up space for all groups to truly participate. This leads to a benevolent public policy system that empowers citizens and makes local democracy strong and sustainable.

Keywords: Political Participation, Public Policy, Buddhist Integration

บทนำ

นโยบายสาธารณะเป็นกลไกสำคัญของรัฐที่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกมิติ ทั้งด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดหลักการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ อย่างชัดเจน ส่งผลให้การจัดทำนโยบายในระดับท้องถิ่นต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น องค์ประกอบส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาลตำบล มีบทบาทสำคัญในการปรับใช้นโยบายระดับชาติ ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำแผนพัฒนา การดำเนินโครงการบริการสาธารณะ หรือการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ทั้งนี้ ความสำเร็จของนโยบายสาธารณะขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างนโยบายกับบริบทพื้นที่ ความร่วมมือจากประชาชน และกระบวนการบริหารงานที่ยึดหลักธรรมาภิบาล หากประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดและตรวจสอบนโยบาย ย่อมทำให้นโยบายมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังมีนโยบายอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างกว้างขวาง เช่น นโยบายเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม นโยบายสาธารณสุขที่มุ่ง

เสริมสร้างบริการให้ทั่วถึงและเสมอภาค นโยบายสิ่งแวดล้อมที่มุ่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและนโยบายการป้องกันประเทศที่รักษาความมั่นคงของชาติ (โสภารัตน์ จารุสมบัติ, 2567)

อย่างไรก็ตาม การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติมักเผชิญความท้าทายหลายประการ ทั้งข้อจำกัดด้านทรัพยากร การประสานงานระหว่างหน่วยงาน ความซับซ้อนของระบบราชการ และการขาดความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบของนโยบาย ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้การดำเนินนโยบายบางส่วนไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย และก่อให้เกิดการต่อต้านในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ดังนั้น การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคีเครือข่ายจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานของเหตุผล ความเมตตา ความสามัคคี และการเคารพความคิดเห็นที่หลากหลาย เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นและประชาชนยึดมั่นในหลักธรรม จะเอื้อต่อการบริหารจัดการที่โปร่งใส ลดความขัดแย้ง และเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบาย ทำให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมั่นคง ยั่งยืน และนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในพื้นที่ในระยะยาว แต่การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนนั้นจะทำได้มากน้อยเพียงใดนั้นไม่สามารถให้คำจำกัดความที่ตายตัวได้ ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น ระบอบการปกครอง สถานการณ์ทางการเมือง ณ เวลานั้น สถานการณ์ความมั่นคงของประเทศ ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจ สังคมของประเทศนั้นๆ อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนไว้กว้างๆ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐนำไปเป็นแนวทางในการให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2560) นอกจากนี้ การที่ผู้บริหารเทศบาลยึดมั่นในหลักธรรม จะเป็นการสร้างความไว้วางใจและความศรัทธาจากประชาชน ทำให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานตามนโยบายต่างๆ อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของประชาชนบนพื้นฐานของหลักธรรม จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง ลดการทุจริตคอร์รัปชัน และสร้างความสามัคคีในชุมชน ส่งผลให้เทศบาลตำบลเวียงกาหลงสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุขร่วมกัน

เทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 โดยมีนโยบายการพัฒนาที่มุ่งสืบสานวัฒนธรรมพื้นถิ่น อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ภายใต้ต้นนโยบายวาระ 4 ปี แม้เทศบาลจะมีคณะกรรมการพัฒนาและจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น แต่การมีส่วนร่วมของประชาชนยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่ม เนื่องจากข้อจำกัดด้านข้อมูล ความถี่ของกิจกรรม และความเข้าใจบทบาทของประชาชนเอง ส่งผลให้การมีส่วนร่วมยังอยู่ในระดับผิวเผิน ปัญหาเหล่านี้สะท้อนความจำเป็นในการสร้างกลไกสนับสนุน เช่น การสื่อสารที่ทั่วถึง การสร้างพื้นที่สาธารณะเพื่อการมีส่วนร่วม และการส่งเสริมความรู้ด้านสิทธิทางการเมือง เพื่อให้ประชาชนมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดแนวทางพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566–2570 ที่กำหนดนโยบายทั้งในมิติเร่งด่วนและนโยบายหลัก 12 ด้าน ครอบคลุมการบริการประชาชน โครงสร้างพื้นฐาน สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม การศึกษา สังคม เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว ความปลอดภัย และการบริหารบุคลากร เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาของชุมชนอย่างเป็นระบบ (สรุปผลการพัฒนาท้องถิ่นตามแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566 – 2570, 2565)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาคือหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการ ได้แก่ 1. หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ 2. พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ 3. ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ 4. เคารพนับถือผู้ใหญ่ 5. ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี

6. เคารพสิทธิการบูชาเจดีย์ 7. จัดให้ความรักกษา ค้ำครอง ป้องกันอันชอบธรรม ซึ่งผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบโดยการนำหลักธรรมมาบูรณาการ ประยุกต์ใช้ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะร่วมกับเทศบาลตำบลเวียงกาหลงอย่างแท้จริงและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
- เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
- เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ตามหลักอภิธานิธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) โดยมีโครงสร้างการสัมภาษณ์ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน มีสัญชาติไทย ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำนวน 7,602 จากประชากรทั้งหมด 8,697 คน (รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน ประจำปี พ.ศ. 2564 ท้องถิ่นเทศบาลตำบลเวียงกาหลง, 2568)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และ วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน มีสัญชาติไทย ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำนวน 7,602 คน จากการคำนวณ หาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยได้จากการใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง 380 คน

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ในการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Sampling) กับประชากร ให้กระจายไปตามจำนวนประชากรชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงกาหลง จากนั้นผู้วิจัยสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรของแต่ละชุมชน โดยวิธีการอย่างง่าย (Random Simple Sampling) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2546) เพื่อหาบุคคลที่เป็นตัวแทนในการตอบแบบสอบถาม

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามในการวิจัย โดย ศึกษาเอกสารและจากงานวิจัย ต่างๆ โดยมีขั้นตอนดังนี้

- (1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม
- (2) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- (3) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- (4) นำเสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
- (5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
- (6) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และรวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์

2) การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอยางป่าเป้า จังหวัดเชียงราย แล้วรวบรวมข้อมูลที่ได้สร้างเป็นข้อคำถามตามกรอบแนวคิด

ขั้นที่ 2 ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามสำหรับการวิจัย ตามกรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 5 ท่าน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายให้ชัดเจน และใช้ดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ และใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item; Objective Congruence: IOC) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านลงความเห็น

ขั้นที่ 4 นำเครื่องมือไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try out) กับประชากรที่เป็นประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงกาหลงที่อยู่ใกล้เคียง และไม่ถูกเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น (Reliability Coefficient) ของครอนบาค สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ไม่ต่ำกว่า 0.80

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ใช้แจกกลุ่มตัวอย่างต่อไป

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตนำเสนอต่อนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเวียงกาหลง เพื่อประสานงานกับผู้นำชุมชนเพื่อนำไปให้ประชาชนที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม จำนวน 380 ชุด

2) รวบรวมแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทาง สังคมศาสตร์สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพรรณนาความคิดเห็นในแนวทางและนโยบายพุทธธรรมการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และสถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงมาตรฐาน (Standard Deviation) กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ของเบสต์ (Best) (Best, John W., 1981)

2) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการ เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ทั้งซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม จำนวน 10 คน ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำนวน 2 รูปหรือคน

กลุ่มที่ 2 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ เทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 4 ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำนวน
3 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เพื่อ
สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบบเจาะลึกเสริม ผลการวิจัยที่ได้จากการ
วิจัยเชิงปริมาณ

2) การสร้าง และหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย
ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

(1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย
เกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ
ของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการ
สร้างแบบสัมภาษณ์

(2) ข้อมูลที่ได้มาจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นประเด็นคำถามสำหรับสร้างแนวทางการ สัมภาษณ์
จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ

(3) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5
คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง และความถูกต้องของเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจน และการใช้ภาษาที่
เหมาะสมของข้อความ

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมี
ขั้นตอน ดังนี้

1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ ตามที่
กำหนดไว้

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาต
ใช้วิธีการจดบันทึก บันทึกเสียงและถ่ายภาพประกอบการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์โครงสร้าง สรุปแบบอุปนัย (Inductive
Approach) และการตีความ (Interpretation) จากปรากฏการณ์ในพื้นที่ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนา
วิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ

ประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด เชียงราย

สรุปผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 46-60 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีอาชีพค้าขายและธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้อยู่ในระดับ 10,001 –20,000 บาทต่อเดือน ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการ กำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ด้านการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เป็นลำดับ แรก รองลงมาได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามนโยบายสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) ด้านการกำหนด นโยบายสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) และด้านการประเมินผลนโยบายสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มี ส่วนร่วมทางการเมืองในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่า เป้า จังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 5 ตัวแปร

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า

(1) ผลการวิเคราะห์ด้านการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะ สรุปได้ว่า การตัดสินใจของ ประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะในเทศบาลตำบลเวียงกาหลงยังอยู่ในระดับรับรู้ มากกว่าการ ตัดสินใจร่วม เนื่องจากขาดโครงสร้างและกลไกที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทตั้งแต่ต้นกระบวนการ อย่างไรก็ตาม การบูรณาการหลักการบริหารนิยธรรมสามารถยกระดับการมีส่วนร่วมได้อย่างเป็นระบบ ทั้งการประชุม สม่ำเสมอ การใช้วัดเป็นพื้นที่กลาง การฟังด้วยเมตตา และการให้ข้อมูลที่ถูกต้องตามสัมมาทิฐิ ทำให้เกิดกลไก การกำหนดนโยบายที่เปิดเผย โปร่งใส และเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ซึ่งสามารถเสริมความร่วมมือระหว่าง ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชน นำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ลึกซึ้งและยั่งยืน

(2) ผลการวิเคราะห์ด้านการปฏิบัติตามนโยบายสาธารณะ สรุปได้ว่า ประชาชนเวียงกาหลงแม้จะ มีความพร้อมและความร่วมมือในการปฏิบัติตามนโยบายของเทศบาล แต่ยังคงขาดบทบาทในฐานะผู้ร่วมกำหนด ทิศทางและผู้ร่วมติดตามผลอย่างแท้จริง การบูรณาการการบริหารนิยธรรม 7 สามารถยกระดับการมีส่วนร่วมจาก เชิงรับไปสู่การมีส่วนร่วมเชิงกำกับดูแลร่วม โดยอาศัยหลักความสามัคคี ความพร้อมเพรียง การฟังอย่างมี เมตตา การสื่อสารไม่เบียดเบียน และการไม่ปล่อยกิจกรรมค้างค้ำ กระบวนการดังกล่าวจะทำให้เกิดโครงสร้าง การกำกับดูแลร่วมที่โปร่งใส เป็นธรรม และเสริมพลังประชาชนให้มีบทบาทเชิงรุกในนโยบายสาธารณะของ ท้องถิ่น อันนำไปสู่การขับเคลื่อนสังคมท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

(3) ผลการวิเคราะห์ด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะ สรุปได้ว่า กระบวนการกำหนดนโยบาย ของเวียงกาหลงยังอยู่ในรูปแบบการวางแผนหรือวิเคราะห์ที่เริ่มต้นจากภาพรวมที่ใหญ่ที่สุดก่อน แล้วค่อย เจาะลึกลงไปสู่รายละเอียดในส่วนย่อย แม้มีเวทีประชาคมแต่มีลักษณะเชิงพิธีการและไม่เปิดพื้นที่ให้ประชาชน ระดมความคิดอย่างแท้จริง การประยุกต์การบริหารนิยธรรม 7 สามารถยกระดับกระบวนการนโยบายสาธารณะ ให้มีความเสมอภาค โปร่งใส และมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเน้นการประชุมที่ต่อเนื่อง การฟังอย่างมีคุณภาพ ความ เสมอภาคทางอำนาจ การเป็นกัลยาณมิตร และการคิดอย่างมีเหตุผล เมื่อหลักธรรมเหล่านี้ถูกนำไปใช้อย่าง

จริงจัง จะช่วยให้กลุ่มทุกช่วงวัย โดยเฉพาะสตรีและเยาวชน มีพื้นที่ร่วมกำหนดนโยบายอย่างเท่าเทียม ส่งผลให้การกำหนดนโยบายสะท้อนความต้องการของประชาชนทุกกลุ่ม และเสริมสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

(4) ผลการวิเคราะห์ด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะ สรุปได้ว่า ประชาชนเวียงกาหลงยังมีบทบาทจำกัดในการร่วมตัดสินใจขั้นสุดท้ายของนโยบาย ทำให้การมีส่วนร่วมไม่ถึงระดับกำกับทิศทางอย่างแท้จริง การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนตามหลักอภิธานิธรรม พร้อมด้วยการประชุมสม่ำเสมอ การเคารพผู้ใหญ่ การเคารพกฎหมาย และการหารือโดยไม่แตกความสามัคคี จะช่วยสร้างระบบตัดสินใจที่มีความเสมอภาค โปร่งใส และเป็นธรรม เมื่อหลักอภิธานิธรรม 7 ถูกนำมาใช้ในการออกแบบกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนจะสามารถยกระดับบทบาทจากผู้รับฟัง ไปสู่ผู้กำกับทิศทางนโยบายอย่างแท้จริง ประชาธิปไตยท้องถิ่นจึงมีความมั่นคงและยั่งยืนมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ด้านการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามนโยบายสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) ด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) และด้านการประเมินผลนโยบายสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาวิรุทธิ์ โสภณสุธิ (เดช คำตัน) (2565) ได้ศึกษาเรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของเทศบาลตำบลเชียงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับแนวการส่งเสริมการจัดการนโยบายสาธารณะ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D.=0.49) ส่วน ระดับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่เกี่ยว ตามหลักพุทธบูรณาการ (สังคหวัตถุ 4) ที่ใช้เป็นหลักพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D.=0.51) และยิ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระสิริชัย ธรรมจาโร และคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเศรษฐกิจกับสังคมก็มีบทบาทในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกระดับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่การกำหนดนโยบายสาธารณะจนถึงการบริหารประเทศจะช่วยเสริมสร้างระบบบริการที่มีคุณภาพ และการดูแลประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้เกิดความมั่นคงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายในการเชื่อมโยงกับภาครัฐเป็นสิ่งจำเป็นในยุคปัจจุบัน การพัฒนาประชาธิปไตยต้องอาศัยการกระจายอำนาจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินการทางการเมือง เพื่อให้เกิดความเสมอภาคและความเสรีภาพในการดำเนินชีวิต

2. ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง

อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐาน ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีส่วนทางการเมืองของ ประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะของผู้บริหารเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด เชียงราย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 5 ตัวแปร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์สันต์ จันทร์ตาธรรม (2565) ได้ศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านนโยบายสาธารณะเกี่ยวกับ การลด ความเหลื่อมล้ำในสังคมระดับท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” จากการศึกษพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชน ใน ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของ ประชาชนทางการเมืองระดับท้องถิ่นในตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน ($F = 3.83, Sig. = 0.005$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี เพศ, อายุ, วุฒิการศึกษา, สถานภาพ ต่างกัน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมืองระดับท้องถิ่นในตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ไม่ แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระมหาวิรุทธิ์ โสภณสุธี (เดชคำตัน) (2565) ได้ศึกษาเรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของเทศบาล ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อ การจัดการนโยบายสาธารณะ ด้านการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักพุทธบูรณาการ (สังคหวัตถุ 4) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชน ที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการนโยบายสาธารณะ ด้านการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ของ เทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักพุทธบูรณาการ (สังคหวัตถุ 4) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ มีความคิดเห็นพุทธบูรณาการส่งเสริมการจัดการนโยบายสาธารณะ ด้านการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ไม่ต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการ วิจัย

3. ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 3 จากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า แม้ประชาชนเวียงกาหลงมีความพร้อม และมีศักยภาพในการเข้าร่วมกระบวนการนโยบาย แต่ระบบการมีส่วนร่วมที่มีอยู่ยังจำกัดบทบาทของ ประชาชนในทุกช่วงของกระบวนการ โดยเฉพาะขั้นตอนออกแบบนโยบายและขั้นตอนตัดสินใจสุดท้าย อปrianิยธรรม ๗ จึงเป็นกรอบจริยธรรมสาธารณะ ที่ช่วยยกระดับกระบวนการนโยบายให้มีความเสมอภาค โปร่งใส มีเหตุผล และเปิดพื้นที่ให้ประชาชนทุกกลุ่มมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง นำไปสู่การสร้างระบบนโยบายสาธารณะแบบ กัลยาณมิตรที่เสริมพลังประชาชนและทำให้ประชาธิปไตยท้องถิ่นเข้มแข็งและยั่งยืน สอดคล้องกับผลการวิจัย ของเขมานันท์ ขบวนฉลาด (2564) ได้ศึกษาวิจัย การประยุกต์ใช้หลักอปrianิยธรรมเพื่อการบริหารจัดการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลประทัดบุ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ประทัดบุได้ใช้หลักการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับแนวทางอปrianิยธรรม ซึ่งเป็นแนวคิดที่ช่วยเสริมสร้าง ประสิทธิภาพของการบริหารองค์กร โดยการนำมาปรับใช้กับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕ ซึ่งครอบคลุมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน หลักอปrianิยธรรม เป็นหลักธรรม ที่ช่วยส่งเสริมความเจริญและป้องกันการเสื่อมสลายในองค์กร และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระมหา ยุทธพิชัย สิริชโย และ ธิตวุฒิ หมั่นมี (2561) ได้ศึกษาวิจัย การบริหารงานตามหลักอปrianิยธรรม พบว่า หลัก อปrianิยธรรมมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเจริญทั้งในระดับบุคคลและสังคม โดยมุ่งเน้นให้ทุกคนมี ความรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งเป็นการสร้างความสามัคคีและเคารพซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ หลักการนี้ยังช่วยใน

การทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชน องค์กร หรือสถาบัน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมได้ในทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารบ้านเมืองหรือคณะสงฆ์ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนในสังคมไทย

องค์ความรู้ใหม่

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเวียงกาหลงยังไม่ถึงระดับร่วมกำหนดทิศทางนโยบายอย่างแท้จริง แม้มีเวทีประชาคมแต่ยังเป็นเชิงพิธีการ ความแตกต่างตามปัจจัยส่วนบุคคลยังส่งผลต่อโอกาสการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม การบูรณาการหลักการบริหารนิยธรรม ๗ สามารถยกระดับการมีส่วนร่วมให้มีความเสมอภาค โปร่งใส และเป็นกัลยาณมิตร พร้อมทั้งช่วยสร้างกลไกที่ทำให้ประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบ ควบคุม และตรวจสอบนโยบายสาธารณะ อธิบายได้ดังนี้

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จากผลการศึกษา พบว่าประชาชนเวียงกาหลงมีความตระหนักและให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลอยู่ในระดับที่ดี แต่ส่วนใหญ่เป็นการมีส่วนร่วมเชิงรับรู้ และร่วมปฏิบัติ มากกว่าการมีส่วนร่วมเชิงกำหนดทิศทาง หรือร่วมตัดสินใจสุดท้าย การเข้าร่วมประชาคมจึงเป็นเพียงขั้นตอนเชิงพิธีการ ประชาชนยังไม่สามารถกำกับเนื้อหา นโยบายได้โดยตรง สถานการณ์นี้สะท้อนว่าโครงสร้างการมีส่วนร่วมยังเน้นบนลงล่าง และขาดกลไกให้ประชาชนมีอำนาจเชิงกำหนดนโยบายอย่างแท้จริง

2. องค์ความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างของการมีส่วนร่วมตามปัจจัยส่วนบุคคล การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนตามปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ และรายได้ พบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญบางประการ ผู้สูงอายุและผู้นำชุมชนมีบทบาทสูงกว่าในการเสนอความคิดเห็น ขณะที่กลุ่มสตรีและเยาวชนมีส่วนร่วมต่ำ เนื่องจากโครงสร้างอำนาจทางสังคมและวัฒนธรรมล้านนาที่ยังให้ความสำคัญแก่ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำ เป็นศูนย์กลางของการพูดแทนกลุ่มอื่น ความแตกต่างนี้ชี้ให้เห็นว่าการสร้างความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมจำเป็นต้องมีการจัดเวทีหรือกระบวนการที่ลดอุปสรรคทางวัฒนธรรมดังกล่าว

3. องค์ความรู้เกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม (ตามหลักการบริหารนิยธรรม 7) การศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกให้ภาพของการบูรณาการหลักการบริหารนิยธรรมเข้ากับกระบวนการนโยบายได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยพบว่า หลักพร้อมเพรียงประชุมกันเนื่องนิത്യ ซึ่งว่าการประชุมและเวทีแลกเปลี่ยนควรเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอแทนการจัดแบบปีละครั้งหรือเฉพาะช่วงทำแผนพัฒนา หลักพร้อมเพรียงกันฟัง เน้นการเปิดพื้นที่ให้ทุกความคิดเห็น โดยเฉพาะเสียงของกลุ่มสตรี เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส หลักไม่ทำกิจที่คั่งค้าง ช่วยสร้างวัฒนธรรมการติดตามนโยบาย เช่น การสรุปบทเรียนชุมชนเป็นรายไตรมาสหรือเวทีติดตามผลร่วมหลักสมานัตตตาและเมตตาวจีกรรม ส่งเสริมการประชุมที่ปลอดการกดทับ ใช้อาสาสุภาพ เปิดโอกาสให้เสนอความคิดเห็นอย่างเสมอภาค และหลักเคารพผู้ใหญ่และความเป็นกัลยาณมิตร ทำให้การเคารพผู้ใหญ่ไม่ใช่การปล่อยให้ผู้อาวุโสครอบงำเวที แต่เป็นการดึงภูมิปัญญามาใช้โดยไม่ลดทอนสิทธิของคณรุ่นใหม่ แนวทางดังกล่าวคือรากฐานของการสร้างสภาพประชาชนแบบวิถีพุทธ หรือเวทีชุมชนพหุปัญญา ที่ผสมผสานบทบาท ผู้ใหญ่ ชุมชน พระสงฆ์ และประชาชนเข้าด้วยกันอย่างสอดคล้องกับวัฒนธรรมล้านนา

4. องค์ความรู้เชิงนวัตกรรมการเมืองท้องถิ่น ผลวิจัยเสนอว่าการบูรณาการหลักอภิปธานิธรรมเข้ากับการเมืองท้องถิ่นไม่ใช่เพียงการนำหลักธรรมมาประดับเวที แต่เป็นการออกแบบกระบวนการมีส่วนร่วมใหม่ที่มีคุณค่าทางพุทธธรรมเป็นฐาน สิ่งที่เกิดขึ้นคือ นวัตกรรมทางการเมืองท้องถิ่นเชิงพุทธ ได้แก่ รูปแบบสภาประชาชนเวียงกาหลง (กัลยาณมิตรประชาธิปไตย) เวทีประชาคมตามวิถีสนทนาธรรม กลไกติดตามผลโดยชุมชน ตามหลักสติ-สัมมาทิฐิ และกระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อถ่วงดุลปัญหาอันเป็นนโยบายองค์ความรู้เหล่านี้ทำให้เกิดกรอบใหม่ของการมีส่วนร่วมที่สมดุลทั้งด้านวัฒนธรรม ศีลธรรม และประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ควรจัดให้มี “เวทีนโยบายสาธารณะประจำเดือน” ตามหลักหมั่นประชุม เพื่อให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ
2. เทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ควรพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการเป็นผู้อำนวยการประชุมตามหลักสามัคคี เพื่อให้การประชุมเกิดบรรยากาศของความร่วมมือและลดการครอบงำทางความคิด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สามารถนำไปจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนตามหลักอภิปธานิธรรม เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างเทศบาลและประชาชน
- 2) เทศบาลตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สามารถนำไปอบรมเรื่องสิทธิหน้าที่พลเมืองและทักษะการแสดงความคิดเห็นเชิงเหตุผล และสร้างกิจกรรมชุมชนแนวพุทธ เช่น สนทนาธรรม-สนทนานิโบาย เพื่อส่งเสริมความกล้าที่จะเสนอความคิดเห็นโดยไม่แตกความสามัคคี

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชย์ปัญญา. (2546). นโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เขมานันท์ ขบวนฉลาด. (2564). การประยุกต์ใช้หลักอภิปธานิธรรมเพื่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลประทัดบุ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2564) : 133 - 142.
- พระมหาพุทธพิชัย สิริชัย และธิดาภูมิ หมั่นมี. (2561). การบริหารงานตามหลักอภิปธานิธรรม. วารสารสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2561) : 139 - 147.
- พระมหาวิรุทธิ โสภณสุธี (เดชคำตัน). (2565). พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสิริชัย ธรรมจารี และคณะ. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนในศตวรรษที่ 21. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน, 2564) : 51-63.

- รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน ประจำปี พ.ศ. 2564 ท้องถิ่นเทศบาลตำบลเวียงกาหลง. (2568).
- สรุปผลการพัฒนาท้องถิ่นตามแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566 – 2570. (2565). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566–2570) เทศบาลตำบลเวียงกาหลง. ฉบับพิเศษ (1 มีนาคม 2565).
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธนาเพรส จำกัด.
- สุวัฒน์สันต์ จันทร์ตาธรรม. (2565). การส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านนโยบายสาธารณะเกี่ยวกับการลด ความเหลื่อมล้ำในสังคมระดับท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โสภารัตน์ จารุสมบัติ. (2567). นโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะ รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Best, John W.. (1981). Research in Education. New Jersey: Prentice Hall, Inc..